

Regioonide Komitee arvamus teemal „Ajakohastatud strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal”

(2010/C 79/06)

REGIOONIDE KOMITEE

- toetab Euroopa Komisjoni teatist teemal „Ajakohastatud strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal”. Komitee nõustub igati esitatud peaesmärkidega, sealhulgas pädevustaseme tõstmisega haridus- ja koolitussüsteemi parandamise abil. Seda eesmärki on õigusega kirjeldatud kui absoluutset prioriteeti ELi ees seisvatele väljakutsetele vastamisel;
- meenutab piirkondlike omavalitsuste vastutuse tähtsust ja nende esmatähtsat rolli Euroopas hariduse ja koolituse valdkonnas, mis teevad neist kesksed tegurid määratletud strateegiliste eesmärkide saavutamiseks algatatud protsessis. Euroopa pikaajaliseks koostööks valitud töömeetodite puhul hariduse ja koolituse valdkonnas tuleb seega arvestada piirkondlike omavalitsuste vastutusega;
- tervitab asjaolu, et need strateegilised suunilused ei piirdu üksnes tööturuga seonduvate küsimustega, ja kiidab eelkõige heaks suuniluse, mille eesmärk on „soodustada võrdseid võimalusi ja kodanikuaktiivsust”;
- leiab, et liikmesriikide koostöö jätkamine on esmatähtis toimetulekuks ühiste väljakutsetega, mis viivad dünaamilise teadmispõhise ühiskonna tekkeni. Komitee arvates taotletakse kõnealust eesmärki ka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahelises koostöös, mida seetõttu tuleks julgustada.

Raportöör: Jean-Vincent Placé (FR/PES), Ile-de-France'i piirkonna volikogu liige

Viitedokument

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ajakohastatud strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal”

KOM(2008) 865 (lõplik)

I. POLIITILISED SOOVITUSED

REGIOONIDE KOMITEE

Põhimõtted ja üldised märkused

1. toetab Euroopa Komisjoni teatist teemal „Ajakohastatud strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal”. Komitee nõustub igati esitatud peaesmärkidega, sealhulgas pädevustaseme tõstmisega haridus- ja koolitussüsteemi parandamise abil. Seda eesmärki on õigusega kirjeldatud kui absoluutset prioriteeti ELi ees seisvatele väljakutsetele vastamisel;

2. nõustub täielikult komisjoni üldise analüüsiga. Arvestades, et Euroopa kõige väärtuslikum ressurss on ELi kodanikud, ⁽¹⁾ on hariduse ja koolitusega seonduvad küsimused otsustava tähtsusega, kuna nad võimaldavad ELil tagada konkurentsivõimelisuse, säilitades samas kõrge sotsiaal- ja keskkonnakaitse taseme. Komitee meenutab sellega seoses, et praegusest kuni 2015. aastani nõutakse 79 % töökohtadest töötajatelt kõrget või keskmise tasemega kvalifikatsiooni ⁽²⁾;

3. ühineb Euroopa Komisjoni ideega, mille kohaselt peaks haridus- ja koolituspoliitika pakkuma kõigile kodanikele sõltumata east, soost ja sotsiaalmajanduslikust taustast võimaluse omandada, ajakohastada ja edasi arendada kutseoskusi ja kodanikuaktiivsust kogu elu kestel. Seega on kõnealune poliitika üks isikliku emantsipatsiooni ja sotsiaalse integratsiooni olulisimad tegureid;

4. meenutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastutuse tähtsust ja nende esmatähtsat rolli Euroopas hariduse ja koolituse valdkonnas, mis teevad neist kesksed tegurid määratletud

strateegiliste eesmärkide saavutamiseks algatatud protsessis. Sõltuvalt riiklikest süsteemidest vastutavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused erineva tasemega hariduse eest, sealhulgas eelkooliharidusest täiskasvanuhariduse ja täiskasvanute koolituseeni. Kõnealusel teatistes käsitletakse kõiki neid tasemeid. Lisaks sellele on Euroopa koostöö hariduse ja koolituse valdkonnas tihedalt seotud tööhõive ja jätkusuutliku majandusarengu strateegiatega ning rändeküsimustega, sealhulgas mitmekeelsuse, demograafilise arengu ning nende ELi poliitikatega, mis seonduvad sotsiaalse kaasatuse, ettevõtete, teadusuuringute ja uuendustegevusega. Haridus- ja koolituspoliitika tõhus rakendamine, mille puhul võetakse arvesse kõiki neid aspekte, jääb seega kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ülesandeks. Euroopa pikaajaliseks koostööks valitud töömeetodite puhul hariduse ja koolituse valdkonnas tuleb seega arvestada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastutusega;

5. rõhutab, et sellega seoses on kõnealuse teatise teema komitee jaoks oluline pikas perspektiivis. Lühiajalises perspektiivis on teema seotud komitee 2009. aasta prioriteetidega ⁽³⁾;

6. tunneb heameelt selle üle, et esitatud meetmed toetavad ja täiendavad liikmesriikide meetmeid, andes seega Euroopale lisaväärtust, piiramata seejuures subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet;

7. rõhutab lisaks sellele, et sisserändajate laste hariduse ja koolituse küsimust, mida samuti käsitletakse strateegilistes suunitlustes ja prioriteetides, võib vaadelda osana kolmandatest riikidest pärit kodanike Euroopa Liitu integreerimise küsimusest. Sellega seoses meenutab komitee, et integratsioonimeetmed ei kuulu ELi praeguste pädevuste hulka sisserände valdkonnas (EÜ asutamislepingu artiklid 61, 62 ja 63), vaid on liikmesriikide otsene pädevus. Kuni Lissaboni lepingu võimaliku ratifitseerimiseni, mis tugevdaks ELi õigusi kõnealusel valdkonnas, on ELil kõnealusel valdkonnas seega üksnes toetav roll;

⁽¹⁾ CdR 31/2006 fin.

⁽²⁾ Cedefop'i 2008. aastal koostatud tulevaste oskuste vajaduse keskpikk prognoos Euroopas. (Cedefop, Future skill needs in Europe, Medium-term forecast, 2008)

⁽³⁾ CdR 380/2008.

8. meenutab, et kasvav sisseränne Euroopasse rikastab kultuuri, keele ja demograafia valdkonda ning on pigem lisavõimalus kui lisakoorem. Seetõttu peab hiljuti sisserännanute, samuti teise põlvkonna sisserännanute haridus ja koolitus olema prioriteet, kuna see on integratsiooni ning ühiskondlikus ja tööelus eduka osalemise võtmetegur ⁽⁴⁾. Komitee kutsub komisjoni üles pöörama tähelepanu sisserändajate kõige kaitsetumatele kategooriatele;

9. märgib komisjoni soovi tõhustada avatud koordineerimise meetodi rakendamist, lisades vastastikused eksperthinnangud olemasolevatele vastastikuse õppimise tegevustele. Seega kutsub komitee komisjoni üles võtma arvesse asjaolu, et avatud koordineerimise meetodi tõhustamisega võib kaasneda kulude ja halduskoormuse suurenemine kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks, kelle kanda jääb suur osa vastutusest hariduse ja koolituse valdkonnas;

10. meenutab, et just üld- ja kutsehariduse alal saab avatud koordineerimise meetod toimida vaid siis, kui omavalitsustasand otseselt kaasatakse. Liikmesriikide saavutus, mis kujutab endast nende piirkondade ja omavalitsuste saavutuste kogumit, peab eelkõige põhinema nende koostöö rikkusel jätkusuutliku solidaarsuse kaudu;

11. jälgib tähelepanelikult soolise võrdõiguslikkuse probleemidega seonduvaid küsimusi, nagu komitee on juba mitmes arvamuses maininud ⁽⁵⁾. Komitee kutsub seega komisjoni üles pöörama erilist tähelepanu püsivale tasakaalustamatusele soolise võrdõiguslikkuse osas;

12. juhib tähelepanu vajadusele soodustada igas vanuses puuetega inimeste kaasamist tavapärasesse haridus- ja koolitustegevusse. Selline lähenemisviis soodustab suurel määral nende sotsiaalset kaasamist ja tööalast konkurentsivõimet;

13. tunneb heameelt täiskasvanuharidusele pööratud tähelepanu üle, mis on esmatähtis tööalase konkurentsivõime, liikuvuse, sotsiaalse kaasamise ja isikliku arengu soodustamisel. Komitee meenutab sellega seoses, et ta on juba näidanud oma tahet osaleda aktiivselt hariduse ja elukestva õppe, selle kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi oluliselt puudutava valdkonna edendamisel ⁽⁶⁾;

14. seab küsimuse alla kõnealus teatise esineva lünga. Nimelt ei puudutata kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu ja põhipädevustega töötajate koolituse ning Euroopa Liidus säilitamise probleematikat, mis on otsustava tähtsusega küsimus enamiku liikmesriikide jaoks teadmistepõhise majanduse ülesehitamise raames, seda nii

nn ajude äravoolu seisukohast kui ka seoses vajadusega koolitada kvalifitseeritud personali kõigis valdkondades. Komitee kutsub seega komisjoni üles keskenduma sellele küsimusele, võtmata seejuures tingimata tarvitusele rohkem näitajaid, kuna sellel võiks olla negatiivne mõju määratletud eesmärkide üldisele sidususele;

15. juhib komisjoni tähelepanu asjaolule, et komitee arvates on esmatähtis kaasata ELiga liitumise protsessiga ühinenud kolmandad riigid. Komitee kutsub komisjoni üles vaatama läbi eri võimalusi selle saavutamiseks;

Strateegilised suunitlused

16. kiidab heaks komisjoni esitatud neli strateegilist suunitlust ja prioriteetset aspekti, mida käsitleda 2009–2010. aastal;

17. märgib, et need lühiajalised strateegilised suunitlused ja prioriteedid on kooskõlas programmi „Haridus ja koolitus 2010” raames tehtud tööga;

18. tervitab asjaolu, et need strateegilised suunitlused ei piirdu üksnes tööturuga seonduvate küsimustega, ja kiidab eelkõige heaks suunitluse, mille eesmärk on „soodustada võrdseid võimalusi ja kodanikuaktiivsust”. Esimesed otsekontaktid kodanikuaktiivsuse poliitika ja selle igapäevase rakendamisega leiavad aset kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

19. meenutab pühendumust liikuvusele, kultuurilise ja ametialase arengu põhitegurile niivõrd, kui võimaldab nii majanduslike kui ka kultuuriliste tökete kõrvaldamist. Sellega seoses rõhutab komitee tungival, et liikuvus peab kõigi õppurite jaoks saama normiks;

20. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esmatähtsat rolli õppurite liikuvuse seisukohast, pakkudes teavet ja toetades liikuvust ELi programme täiendavate kooskõlastus- ja toetusmeetmete kaudu ⁽⁷⁾. Seetõttu kutsub komitee komisjoni üles võtma kõnealust rolli senisest ulatuslikumalt arvesse, kaasates piirkonnad programmide koostamisse ja usaldades neile, kes seda soovivad, rohkem vastutust programmide elluviimise eest;

21. meenutab, et piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel on esmatähtis roll eesmärgi „üks emakeel ja kaks võõrkeelt” saavutamisel, eelkõige haridusprogrammide elluviimisel ⁽⁸⁾;

⁽⁴⁾ CdR 253/2008.

⁽⁵⁾ CdR 233/2000 ja CdR 19/2001.

⁽⁶⁾ CdR 49/2004 fin ja CdR 31/2006 fin.

⁽⁷⁾ CdR 34/2006 fin.

⁽⁸⁾ CdR 6/2008 fin.

22. meenutab vajadust suurendada keeleõppe edusamme algkoolis ja keskkoolis. Haridusprotsess peaks suurendama vähemalt ühes võõrkeeles suhtlemise võimalusi algkoolis ⁽⁹⁾;

23. meenutab, et on vaja suurendada jõupingutusi, mille eesmärk on tõsta teadlikkust keeleõppe kasutegurist ⁽¹⁰⁾;

24. kiidab heaks soovi tõhustada õpetajate esmast väljaõpet ja jätkuva ametialase arengu võimalusi õpetamise ja kutsesuunitluse valdkonnas tegutsevale personalile;

25. on seisukohal, et hariduse ja koolituse kavandamise protsessis tuleb arvestada kutseoskuste vajaduste arenguperspektiiviga. Sageli tuvastatakse need kõige varem kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

26. leiab, et säästva arengu õpetamine ja eelkõige teadlikkuse tõstmine kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse ja kõigi loodusressursside (pinnas, vesi, õhk, maavarad jne) kaitse probleemidest ning meediapädevuse areng on kodanikuaktiivsuse olulised ja lahutamatud osad, mida võiks lugeda 2009–2010. aasta prioriteetideks;

27. tuletab sellega seoses meelde, et kodanikuaktiivsus ja säästava arengu põhiküsimuste tundmine kuuluvad eurooplaste põhipädevuste hulka, nagu on öeldud soovitusel „Põhipädevused elukestvas õppes – üleeuroopalised suunised” ⁽¹¹⁾;

28. leiab, et varane, koolieelne ja algkooliharidus mängib olulist rolli selliste põhipädevuste arendamisel ja omandamisel, mis võimaldavad kodanikel oma eraelus ja töös edu saavutada ⁽¹²⁾;

29. kiidab heaks soovi vastastikuse õppe tõhustamiseks, lähtudes headest tavadest immigranditaustaga laste hariduses. Euroopa kodakondsuse edendamiseks ning edukaks integratsiooniprotsessiks on vajalik vastastikune õpe;

30. soovib rõhutada emakeeleõppe olulisust sisserändajate laste jaoks, kuna see parandab nende võimet õppida nii vastuvõtva maa keelt kui ka teisi keeli. Riikliku toetuse prioriteet peaks olema selgelt siiski vastuvõtva riigi keele õppimine ja kindel kasutamine;

31. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olulisust uuenduslike keskkondade arendamisel ⁽¹²⁾;

32. on seisukohal, et keskkonnaprobleemidega (vesi, energia, kliima, bioloogiline mitmekesisus, saaste jne) seotud ühiskondlike väljakutseid tuleb eriti arvesse võtta innovatsiooni ja loovuse innustamise eesmärgi raames. Täpsemalt peaksid need väljakutsed viima paljude ametite põhjaliku muutumiseni ja paljude uute ametite loomiseni. Nendega tuleb arvestada elukestvas õppes, eelkõige asjakohaste koolituste loomise teel;

33. kiidab heaks ettepaneku arendada välja partnerlus hariduse ja koolituse pakkujate ning ettevõtete, teadusasutuste, kultuuriasutuste ja loovtööstuse vahel. Juba loodud partnerlused on tõestanud oma tõhusust innovatsiooni valdkonnas;

34. leiab, et liikmesriikide koostöö jätkamine on esmatähtis toimetulekuks ühiste väljakutsetega, mis viivad dünaamilise teadmisepõhise ühiskonna tekkeni. Komitee arvates taotletakse kõnealust eesmärki ka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahelises koostöös, mida seetõttu tuleks julgustada;

35. kutsub üles koostama ja avaldama internetis kõigis ELi ametlikes keeltes võrdlevat ülevaadet liikmesriikide haridus- ja koolitussüsteemide kohta ning kõnealuses valdkonnas lähitulevikus kavandatud reformide kohta. See võimaldaks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste haridusvaldkonna asjatundjatel, linna- ja vallavolikogude liikmetel ja koolikogukondadel saada vajalikku teavet teiste riikide kogemuste kohta hariduse ja koolituse valdkonnas ning osaleda täieõiguslike partneritena aruteludel, mida viiakse läbi keskvalitsuste tasemel edaspidiste muudatuste kohta hariduse ja koolituse valdkonnas;

Näitajad

36. kiidab heaks sihttasemete kasutamise avatud koordineerimise meetodi raames. Sihttasemete kasutamisega ei tohi aga mingil juhul kaasneda eri liikmesriikide süsteemide varjatud ühtlustamine;

37. kiidab heaks komisjoni kavatsuse kasutada kvantitatiivseid (sihttasemed, statistika) ja kvalitatiivseid (teabe- ja heade tavade vahetamine) meetmeid ⁽¹³⁾. Nende aluseks peaks ennekõike olema juba olemasolevad meetmed, meetmed peaksid põhinema omavahel võrreldavatel andmetel ja nende puhul tuleks arvestada liikmesriigiti erinevate olukordadega. Liikmesriiki kutsutakse üles analüüsima seda, kuidas ja kuidas nad suudaksid kaasa aidata ühiste eesmärkide saavutamisele, arvestades muutuvat majanduslikku ja sotsiaalset olukorda ning asjaomase riigi prioriteete;

38. toonitab, et vaja on kaaluda võimalusi, mille abil piirkonnad ja kohalikud omavalitsused saaksid katta sellised haldus- ja finansskulud, mis on seotud uute näitajate kasutuselevõetuga;

⁽⁹⁾ *Ibid.*

⁽¹⁰⁾ CdR 33/2006 fin.

⁽¹¹⁾ CdR 31/2006 fin.

⁽¹²⁾ CdR 133/2008 fin.

⁽¹³⁾ CdR 349/2002 fin.

39. täheldab siiski, et viiest 2003. aastal vastuvõetud sihttasemest nelja jaoks seatud eesmärgid ei saavutata 2010. aastaks. Lisaks on vastastikuse õppimise ning teabe- ja heade tavade vahetamise mõju jätkuvalt ebakindel. Need asjaolud kinnitavad vajadust määratletud eesmärkide sihipärasus ja/või töömeetodid läbi vaadata;

40. teeb komisjonile, liikmesriikidele ning kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ettepaneku uurida põhjuseid, miks viiest sihttasemest nelja jaoks seatud eesmärgid ei ole saavutatud;

41. kiidab heaks komisjoni soovi tõsta täiskasvanute elukestvas õppes osalemise sihttaseme 12,5 %-lt 15 %-le. See on eriti oluline kriisi ajal, kuna see on vajalik paljude töötajate tööalaseks ümber- ja täiendõppeks;

42. toetab ettepanekut luua sihttase „liikuvus”, mis on vajalik tööhõive tugevdamiseks ja võimaldab arendada Euroopa kodakondsust. Samas märgib komitee, et selle näitaja määratlust peab komisjon veel täpsustama. Alahindamata tudengite osas tehtud edusamme, mida tuleb jätkata, leiab komitee, et rõhk tuleb asetada kutseõppes osalevate praktikantide ja noorte liikuvusele. See on valdkond, milles on aktiivsed paljud piirkonnad;

43. kiidab heaks soovi luua sihttase „põhipädevuste alal madala õpiedukusega isikud”. Sellele näitajale lisati hiljem matemaatika ja loodusteadused. Samas rõhutab komitee vajadust keskenduda eelkõige lugemise ja kirjutamise õppimisele. Sellegipoolest tuleb komitee meelde, et info- ja sidetehnoloogia (IST) ja võõrkeelte alased teadmised on olulised teadmiste omandamiseks ning jätkuvariduse ja elukestva õppe eesmärkide täideviimiseks. Eelkõige lastel peab olema võimalus IST pädevuste omandamiseks varases eas⁽¹⁴⁾. Komitee juhib tähelepanu sotsiaalsele ebavõrdsusele nimetatud tehnoloogiatele ligipääsul. Ebavõrdsuse probleemile tuleb riiklikel, piirkondlikel, kohalikel ja Euroopa asutustel leida asjakohane lahendus, võimaldades nii kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel toetuda olemasolevatele ELi ja uutele komisjoni programmidele ning osaleda Lissaboni uuendatud strateegia raames võitluses funktsionaalse kirjaoskamatus vastu. Samas tuleb nendes struktuurides arvesse võtta seda, kui oluline on vastuvõtva riigi keele omandamine sisserännanute jaoks, et toetada nende sotsiaalset kaasatust ja tööalast konkurentsivõimet;

44. avatud koordinatsiooni meetodi kasutamisel tuleks õppe- ja koolitusvaldkonna uute näitajate ja uute viiteväärtuste määratlemisel tagada, et lugemisoskuse ja tekstist arusaamise oskuse kontrollimine sisaldaks ka meediasisu mõistmise kontrollimist, arvestades, et tänasel päeval on see sisu elektroonilises ja digitaalses keskkonnas kombinatsioon kirjalikust, pildilisest ja filmilisest materjalist;

45. on seisukohal, et rõhu asetamine lugemisele, kirjutamisele, matemaatikale, loodusteadustele ja IST-le ei ole sugugi vastuolus teiste ainete õpetamisega, mis kõik aitavad arendada selliseid omadusi nagu loovus, enesehinnang ja sotsiaalsed oskused⁽¹⁵⁾;

46. toetab eesmärki tõhustada võimalikult noores eas kahe võõrkeele õppimise osas tehtud edusamme ja kiidab seega heaks sihttaseme „keeled”;

47. väljendab väga suurt kahtlust osa „investeeringud kõrgharidusse” käsitleva sihttaseme kasutuselevõtu suhtes. Vabatahtlik meede, millega soovitakse tõsta investeeringuid kõrgharidusse 2 %-ni SKPst, on iseenesest positiivne, ent selle jagamine era- ja avaliku sektori vahel ei peaks riike nende vastutusest vabastama. Samas ei tohi selle tagajärjel tõusta kodumajapidamiste osakaal kõrghariduse rahastamises, mis seaks ohtu eelkõige võrdsete võimaluste eesmärgi, eriti kriisi ajal;

48. kiidab heaks sihttaseme „kolmanda taseme hariduse omandamine” ning kavatsuse loobuda matemaatika, loodusteaduste ja tehnoloogia sihttasemest, kuna see on saavutatud. Komitee hindab seda, et tähelepanu on pööratud meeste ja naiste soolisele tasakaalustamatusele nendes valdkondades. Sellega seoses tasub meelde tuletada komitee arvamust komisjoni teatise kohta teemal „Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse ühenduse raamstrateegia poole”⁽¹⁶⁾;

49. suhtub kahtlusega komisjoni ettepanekusse luua sihttase „töölane konkurentsivõime”. Ehkki korrelatsiooni otsimine haridustaseme ja tööturule sisenemise võime vahel on ühine probleem, tasub siiski kaaluda ka teisi muutujaid, näiteks majandusseisu. Meedet tuleks seega täpsustada;

50. kiidab heaks komisjoni ettepaneku luua sihttase „koolieelne haridus”, kuna varajane õppimine loob uusi arenguvõimalusi ning on elukestva õppe oluline osa;

51. toetab kavatsust jätta alles näitaja „koolist väljalangenute arv” ning leiab, et selle eesmärgi saavutamiseks tuleks välja tuua eri jõupingutusi;

52. suhtub praeguseid teadmisi arvestades teatud kahtlusega ettepanekusse kindla sihttaseme „innovatsioon ja loovus” kohta. Komitee toetab ideed, et liikmesriigid otsiksid võimalusi arendada välja näitajad, mis saaksid anda panuse liikmesriikide jõupingutustesse innovatsiooni ja loovuse toetamisel;

⁽¹⁴⁾ CdR 349/2002 fin.

⁽¹⁵⁾ *Ibid.*

⁽¹⁶⁾ CdR 233/2000 fin.

53. teeb ettepaneku kaaluda riikidevahelise teabe- ja heade tavade vahetamise edendamist sihttaseme „innovatsioon ja loovus” alusel. Sellesse meetmesse tuleb otseselt kaasata piirkonnad;

54. on nõus otsusega jätkata ja laiendada tõhusat ja ambitsioonikat poliitikat hariduse ja koolituse alal. Praegune majanduskriis ei tohiks meid sellelt teelt kõrvale juhtida, vaid peaks just nimelt sellele teele suunama.

Brüssel, 7. oktoober 2009

Regioonide Komitee
president
Luc VAN DEN BRANDE
